

ODBORNÉ PRÍSPEVKY

Škľabka ázijská (*Sinanodonta woodiana*) na Slovensku

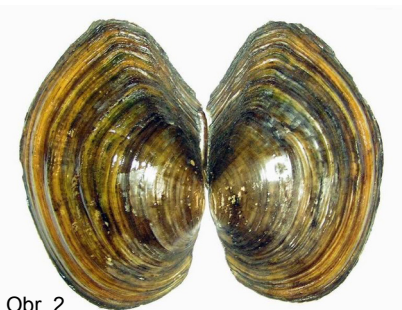
Tomáš ČEJKA

Ústav zoológie SAV, Dúbravská cesta 9, SK 84506 Bratislava

e-mail: tomas.cejka@savba.sk

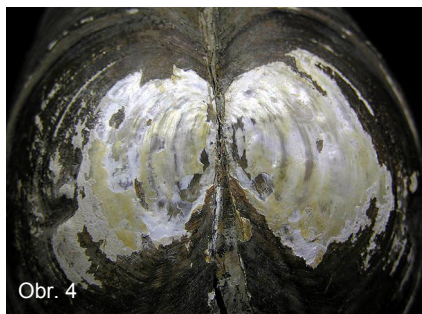
Obr. 1

Obr. 2

Obr. 3

Obr. 4

Obr. 1. – 4.
Sinanodonta woodiana:
diagnostické znaky na lastúre
(viď text).

Škľabka ázijská – *Sinanodonta woodiana* (Lea, 1834) (Bivalvia: Unionidae) – pochádza z oblasti východnej a juhovýchodnej Ázie (Watters 1997). Pôvodný areál predstavuje povodie rieky Amur, Čínu, Hong Kong, Tchaj-wan, Kambodžu, Thajsko a Japonsko. Do Európy bola pravdepodobne zavlečená vo forme glochidií pravdepodobne na žiabrach amura (*Ctenopharyngodon idella*), tolstolobíkov (*Hypophthalmichthys molitrix*, *Aristichthys nobilis*), hrúzovca sieťovaného (*Pseudorasbora parva*), karasa (*Carassius auratus gibelio*) a možno aj iných rýb (napr. *Oreochromis niloticus*). Po prvý raz bola škľabka ázijská objavená v Európe roku 1979 v Rumunsku na rybích farmách v Cefa–Oradea (Sárkány-Kiss 1986). V súčasnosti je známa zo 14 európskych štátov – zaznamenali ju navyše v Maďarsku (Petró 1984), Francúzsku (Girardi & Ledoux 1989), Belgicku (Sablon 2002), Českej republike (Beran 1997), Nemecku (Tappenbeck 2000), Rakúsku (Reischütz & Reischütz 2000), Poľsku (Bohme 1998), Ukrajine (Yurishinets & Korniushev 2001), Srbsku (Guelmino 1992), Slovinsku (Protasov et al. 1993), Taliansku (Manganelli et al. 1998; Lodde et al. 2005), Grécku (Albrecht et al. 2006), Bulharsku (Hubenov 2006), je však známa už aj z iných častí sveta – niektorých indonézskejších ostrovov, Dominikánskej republiky a Kostariky (Watters 1997). Na Slovensku zistil tento druh po prvý raz Košel (1995b) v alúviu Dunaja (Čičov – Starý les), neskôr ju objavil v dolnom lpli v masovom množstve Halgoš (1999). Rozšírenie na Slovensku v súčasnosti zahŕňa Podunajskú a Východoslovenskú rovinu, Hronskú a lpeľskú pahorkatinu. Súhrnné údaje o rozšírení druhu do r. 2005 môžeme nájsť v monografii Šteffek et al. (2006).

Škľabka ázijská uprednostňuje vody s bahňitým dnom, často pomerne eutrofizované, vyskytuje sa vo vodách stojatých, ale aj v pomalšie tečúcich vodách, napríklad vo väčších riekach alebo poloprietočných ramenách typu para- až plesiopotamal.

Poznámky k determinácii

Na Slovensku žijú dva iné, podobné druhy škľabiek (*Anodonta cygnea*, *A. anatina*), s ktorými je možné si škľabku ázijskú pomýliť. Najmä začiatočníci určujú škľabky iba podľa tvaru lastúr, čo nie je, vzhľadom k morfolologickej variabilite, vždy spoľahlivý znak. Osvedčené znaky sa nachádzajú najmä na vrchole lastúr. Zatiaľ, čo naše druhy škľabiek majú pri vrchole *husté, drobné, rôzne tvarované plastické línie* (vrásky), škľabka ázijská má pri vrchole *väčšinou päť výrazných, od seba vzdialených valov* (Obr. 4). Ďalšími znakmi š. ázijskej, ktoré však môžu rôzne variovať, sú vysoko oválne až takmer okrúhle lastúry (Obr. 1), často sú však nižšie, pripomínajúce tak druh *Anodonta cygnea* (Obr. 2). U podunajských a pomoravských populácií býva ostrakum alebo aj hypostrakum často ružovkasté (ostrakum je časť vnútrany pod povrchovou hnedastou organickou vrstvičkou, hypostrakum je vrstvá perleťová vrstva). Oproti našim škľabkám má dospelá škľabka ázijská hornú polovicu lastúr z vrchného pohľadu vypuklejšiu (Obr. 3).

Podakovanie

Práca vznikla s čiastočnou podporou grantu VEGA 2/5014/25.

Literatúra

- ALBRECHT, C., LOHFINK, D. & SCHULTHEISS, R. 2006. Dramatic decline and loss of mollusc diversity in long-lived lakes in Greece. *Tentacle* 14: 11-13.
- BERAN, L. 1997. First record of *Sinanodonta woodiana* (Mollusca, Bivalvia) in the Czech Republic. *Acta Societatis Zoologicae Bohemoslovenicae Praha* 61: 1-2.
- GIRARDI, H. & LEDOUX, J.C. 1989. Présence d' *Anodonta woodiana* (Lea) en France (Mollusques, Lamellibranches, Unionidae). *Bulletin Mensuel de la Société Linnéenne de Lyon* 58: 186-290.
- GUELMINO, J. 1992. *Anodonta woodiana woodiana* Lea, 1834 (Mollusca: Bivalvia) prvi nalaz u donjem toku Tise, p. 80. *Matica Srpska, Prestampans iz zbornika matice srpske za prirodne Nauke Broj*.
- HALGOŠ, J. 1999. Mass occurrence of *Anodonta woodiana* (Lea, 1834) in Slovakia. *Folia Faunistica Slovaca* 4: 7.
- HUBENOV, Z. 2006. *Anodonta (Sinanodonta) woodiana* (Lea, 1834) (Mollusca: Bivalvia: Unionidae) – a new invasive species for the Bulgarian malacofauna. *Acta Zoologica Bulgarica* 58: 37-42.
- KOŠEL, V. 1995. The first record of *Anodonta woodiana* (Mollusca, Bivalvia) in Slovakia. *Acta zoologica Universitatis Comenianae Bratislava* 39: 3-7.
- LODDE, A., PALMERINI, E. & CASTAGNOLO, L. 2005. *Anodonta woodiana* (Lea, 1834) (Mollusca, Bivalvia, Unionidae), a non-indigenous species wide-spread in Italy: Comparison of the biological cycle in native countries (far east) and in Italy (Modena Canals). Presented at IV International Congress of the European Malacological Societies, Naples, Italy 10-14 October 2005.
- MANGANELLI, G., BODON, M., FAVILLI, L., CASTAGNOLO, L. & GIUSTI, F. 1998. Checklist delle specie della fauna d'Italia, molluschi terrestri e d'acqua dolce. Errata ed addenda, 1. *Bollettino Malacologico* 33: 151-156.
- PETRÓ, E. 1984. Occurrence of *Anodonta woodiana* (Lea, 1834) (Bivalvia: Unionacea) in Hungary. *Állatani közlemenyek* 71: 181-191.
- PROTASOV, A.A., AFANASJEV, S.A. & ZDANOWSKI, B. 1993. Natural self-purification systems of Konin lakes. *Komunikaty Rybackie* 6: 6-9.
- REISCHÜTZ, A. & REISCHÜTZ, P.L. 2000. Beiträge zur Kenntnis der Molluskenfauna Niederösterreichs 17. Die Chinesische Teichmuschel *Sinanodonta woodiana* (Lea, 1834) in Österreich. *Nachrichtenblatt der Ersten Vorarlberger Malakologischen Gesellschaft* 8: 67.
- SABLON, R. 2002. Exotic mussel species invasions in Belgian freshwater systems (Mollusca, Bivalvia). *Bulletin de l'Institut Royal des Sciences Naturelles de Belgique, Biologie*, 72.
- SÁRKÁNY-KISS, A. 1986. *Anodonta woodiana* (Lea, 1834) a new species in Romania (Bivalvia, Unionacea). *Travaux du Muséum National d'Histoire Naturelle "Grigore Antipa"* 28: 15-17.
- ŠTEFFEK, J., NAGEL, K.-O. & VAVROVÁ, L. 2006. Ekológia, rozšírenie a ochrana lastúrníkov čeladi Unionidae, Dreissenidae a Corbiculidae na Slovensku (Ecology, distribution and conservation mussels of families Unionidae, Dreissenidae and Corbiculidae in the Slovak Republic). *Technická univerzita vo Zvolene*, 90 pp.
- TAPPENBECK, L. 2000. *Sinanodonta woodiana*, die 'Chinesische Teichmuschel' – eine neue Großmuschel in Deutschland. *Halophila – Mitteilungsblatt Fachgruppe Faunistik und Ökologie Staßfurt* 41: 11.
- WATTERS, G.T. 1997. A synthesis and review of the expanding range of the Asian freshwater mussel *Anodonta woodiana* (Bivalvia: Unionidae). *Veliger* 40: 152-156.
- YURISHINETS, V.I. & KORNUSHIN A.V. 2001. The new species in the fauna of Ukraine *Sinanodonta woodiana* (Bivalvia, Unionidae), its diagnostics and possible ways of introduction. *Vestnik zoologii* 35: 79-84.